

PROLETARAC

PAZITE!

na številko v oklepaju ki se nahaja poleg vašega naslova, prilepljena spodaj ali na ovitku. Ako (106) je številka tedaj vam s prihodno številko našega lista potече naročnina. Prosimo ponovite jo takoj.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 1802 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežel, združite se!"

Stev. (No.) 105.

Chicago, Ill., 14. septembra (September), 1909.

Leto (Vol.) IV.

Uredništva in upravni "Proletarca" je sedaj na no- 1802 So. Centre Ave., Chica- 111.

Čakdo, ki ima kaj opraviti s letarcom, na piše na gornji lev in ne na 587 S. Centre av.

Blizu in daleč

Generalna stavka na Šved- se ni končala. Celo trezno- lešiči meščani, ki niso slepi za časa, vpoštevajo to stavko, velikanski boj med delom in kapitalom. Neki nemški meščan- list piše: "Eksperiment, ki se i na Švedskem, je stokrat važ- ni in interesantnejši kot vse denbne akcije mednarodne domacije." Ta meščanski list je vedal v tem oziru resnico, da i, da so taki boji, ki pretre- vse ljudsko gospodarstvo le a mogoči, kjer podjetniki na- tujejo brutalno, da bi sidelav- oboljšali svoj položaj.

Tudi ameriški delavci naj se i dogodkov na Švedskem. V iški republikli se lahko zgodi, med ameriški kapitalisti in iškovnimi društvi nastane tak i, boj na življenje in smrt. i ameriški kapitalisti niso nič i od kapitalistov drugih na- lov. Za to bodimo vedno na i, da nas dogodki ne prehit.

V Rusiji zopet mučijo obto- Seve le take, ki so nevarni i. Kdor noče priznati vele- iakega zločina kterega so ga ičili ovaduh in špijoni do- ga mučijo. Če pa kterega teh iških hlapcev sodišče obsodi ilostno kazni, potem zado- i, ki kateri carjevih dvorjanov i za pomolitošenje obsojene- i, da zver v človeški i zopet zadobi prostost. To i pravilice! Tako poročajo ru- i dnevniki. Tudi v dumi se je i orilo o tem in sodišča so uved- i preiskave. Pred kratkem je iše na Finskem dogodilo, da i morilci, ki so umorili državno- ierika poslance Hertensteina in i, člani tajne policije in tiste i pravih ruskih mož, kterih i je nosil car in ktere je ime- i najbolj zveste podložnike. i Ruski vladi je vsako sredstvo i revoluciji dobro došlo, če je i tako umazano in grozno. Car i in odobrava. On je nepo- i provzročitelj teh grozo- ijev.

Milica v kuti, talarju in ku- i je najnovjše v kraljestvu i stere cerkve. "Voss Ztg." po- i korespondent iz Madrida:

"Klerikalni listi so večkrat op- i splošnemu ljudskemu mne- i, če, da imajo jezuitje repetir- i in brzostrelne topove, da bi se i niti proti ljudskemu napadaju. i se je pa dokazalo, da le radi i niso porušili jezuitskega sa- i stana v Calle de Caspe, ker so i smjite in gojenici odbili vsak na- i s strelji. V nekem klerikal- i listu "El Pueblo Vasco" se i pod naslovom "pravična ob- i" te vrstice: Iz lista nekega i kapucina posnamemo nasle- i: V Ignalaoi je trajala revol- i pet dni. Ljudstvo je hotelo ikočiti samostan, pa se je pre- i, ko je opazilo, da ga po- ijavljamo s svinčenkami. Nisem i rjen v orožju, pa sem moral ieno igrati ulogo zapovednika. i ri noči sem prebil z orožjem v i. Spal sem le po dve ali tri i po noči. Zdad, ko to pišem, i sam v svoji celici tri puške in i samokrese in potrebno stro-

slajše je živeti na svetu. To pri- znajo jezuitje in kapucini na Španskem. In ti že vedo, kaj je prav, ker so namestniki božji.

Prava opica, ne v človeški koži, doma v južni Ameriki je počastila s svojim obiskom našo republiko. Opica je spremljevalka gd. Zoggio, hčere ge. Charles T. Robinson iz New Yorka. Opica prebiva v več sobah. Nje prijateljica gd. Zoggio ji je priredila že tudi več opičjih pojedin, ki so stale lepo svoto denarja.

Zivela današnja civilizacija! Za opice pojedine, brezposelni delavci pa lahko v cestnem jarku umirajo gladu. Tako hočejo trotje, ki ne vedo kam z bogatstvom, kterega so jim zaslužili delavci.

Prvi je baje prišel na severni tečaj dr. Cook, drugi pa komander Peary. Oba Američana! Prve dni, ko se je vest raznesla o važnem odkritju severnega tečaja v širni svet, sta mirovala oba, drug drugemu sta želela vspeh. Danes je drugače. V lase sta si posegla kot dva smrčkova paglavca, ki na kakšni samotni čikaški ulici kokcata v cestnem prahn za knofe.

Gre se za to: Kdo je bil na severnem tečaju in kdo prvi. Ali ni mogoče, da sta bila oba na severnem tečaju? O dr. Cooku trdijo, da je sumljiv. Do danes mu še nihče dokazal, da je lagal. Pa Peary? No, Peary je znan kot odkrivatelj ledenih pokrajin na severu. Ali dokazal še tudi ni, da je bil na severnem tečaju, pa tudi Cookovih zapiskov ne pozna. Vseeno pa napada Cooka. To je res američansko. Kričati, kritizirati, nič dokazovati in napadati tekmeca ni v prid znanosti.

Da ne pride več do takih neslišnih preprirov, bi bilo najbolje, da se ustanovi notarska pisarna na severnem tečaju in da si da odkrivatelj potrdi po notarju, da je bil res na severnem tečaju.

Kultura je zmagala nad kapitalističnim barbarizmom. To je konec stavke v McKees Rocks. Nov, svež duh je prepočil stražkujoče delavce in jih vodil do polne zmage.

To delavsko zmago ne smemo primerjati z drugimi delavskimi zmagami. Bili so neorganizirani delavci, ki so organizirali še le tekom stranke in večinoma ne zmogni angleščine, kapitalisti so hoteli vzpizoriti ne kak drugi Homestead. S silo, z repetirkami so hoteli prisiliti moderno rajo delavca, da bi delal kot črna živina, poleg pa še počasi umiral lakote. Radi tega je zmaga stavna. Delavci in njih žene so bili junaki in junakinje tekom celega boja. Izvojevali so zmago na celi črti, družba je morala celo vzgriniti v kisljo jabolko: vpsiliti mora vodje strajka.

Stavka v McKees Rocks dokazuje, da v delavskih vrstah v Ameriki veje nov, svež duh, da se stari nazori "zunflarjev" umikajo novim. Mi, delavci gremo naprej, temu operakati ne more nikdo.

Svetoven pregled.

V Barceloni je pričelo svetovno zborovanje esperantistov.

Iz Tule, Meksike se poroča, da je velik poplav. V državi Nueva Leon je vsled poplava izgubilo 1500 ljudi življenje.

V dveh okrajih Kongo države so se dvignili domačini, ker jih belokožni kapitalisti odirajo nesramno.

Uprava za mednarodno zrakoplovno razstavo v Frankfurtu je dolčila 3. okt. t. l. za tekno med zrakoplovci. V dobitkih se bo razdelilo 120 tisoč mark.

Ženske, ki se bore za splošno volilno pravo na Angleškem,

ne privoščijo ministru notranjih del počitka na vakaneah v Hythe. Ko je sedel pri večerji, so ženske razbile šipe obednice.

V Nemčiji obuja splošno senzacijo, ker so djali pod ključ nemško narodnega socialca in državnozbornskega poslanca Schacka, ker je prodajal dekleta v zloglasne hiše. Tako zgleda po navadi socialno delo narodnjakarjev vseh narodov.

Ruskega vojaka Karina, ki je najboljši strelec v armadi, je obsodilo vojno sodišče na smrt, ker je lansko leto streljal na generala Mičenka pri vojaških vojah. Na 100 korakov ga je zadel in ranil.

V Avstriji se je ustanovil nov avstrijsko nemški kartel proti ameriškomu trstu za olje. Posebno v Nemčiji se agitira proti trstu za olje.

ZAJCI IN LJUDJE.

Ne le knjige, ampak tudi članki imajo svojo usodo.

Dolnja satira napisana pred dvema leti v Parizu (1907), je bila najprej tiskana v Chicagi in razdavana kot osebni spomin za oceanskim prijateljem. V St. Louisu, Mo., je prišel z njo navzkriž katoliški duhovnik Bleha, ki je videl v tolstem zajcu svoj portret in je hotel tožiti St. Louiske Listy, ker so ponastinili dotično satiro; mož pa se je bil premislil in na rafiniran način tožil avtorja dan pred njegovim odhodom, u-pajoče da bo slednji obsojen in contumaciam. To se ni zgodilo, pač pa je duhovnik mož osramočen umaknil tožbo in plačal stroške.

Sedaj bi morala biti zopet cela natisnjena in tu se jo je usmili praško državno nadpravništvo in jo je celo zaplenilo.

Sicer ni mogoče, da bi se pisalo v samih prestopkih in zločinih.

Da bi pa pokazal, da se cenzorska gorečnost vedno ne izplača, in da se rimska politična stranka ne ubrani proti svobodi misli in peresa, sem poskrbel v new-yorskem "Truth Seekru", "Horkého týždenníku", da izide v nemškem dunajskem "Freidenker-ju", v slovenski "Svobodni Misli", v hrvatski reviji "Zvon" in v polskem "Kropidlu".

In sedaj glavno besedico za gospoda cenzorja: "Zajci in ljudje" je interpelacija poslanca Svčecnega in sodrugov, podana 3. junija 1909 v Parlamentu. K. Pelant.

Poslušajte, ljudje, kralji vsega vstvarstva, razumna in popolna bitja, člani vrste Homo sapiens, kaj se je prigodilo v nekem zajčjem hlevu:

To je bilo v tistih časih, ko so še živali govorile, in od tega ni še ravno zelo dolgo; skoraj bi rekli, da je to še v sedanjih dobi, ker dandanes govori še raznovrstna goveda in zverinski ljudje. Toda k stvari:

V kotu velikega hleva je poslušala množica zajcev, mladih, starih, samec, samice, mladičev, izvanredno tolstega zajca, ki je imel svoj sedež v koritu in je od tod zgoraj pridigoval. Njegova tolača je pohajala od korenja in izbornih zelnatih listov, katere so mu dajali in nosili drugi zajci; ta zajec je namreč trdil, da je zelo učen, in da mu je dan poseben dar ali milost, da vsak dan občuje in je v stiku z Pfraksom.

Ljudje, vi najbrž ne veste, kaj je to Pfraks. Toda potolažite se, ker tudi zajci tega niso vedeli. Nikdar ga niso videli, nikjer ni bilo o njem niti sluha ni duha, toda ker so se že od mladih let učili, da eksistira Pfraks in ker so jim to zatrjevali tolsti in čislani zajci, je veroval temu ves hlev; in gorje, če bi kdo trdil, da Pfraksa sploh ni, da je to le gola izmišljotina! Zajci bi mu bili pobrali vse zelje, popili vso vodo,

tako da bi moral vsled gladu poginiti; in pri tem bi moral biti še lepo mirno in tiho v kotu, drugače bi mu dali občuti svoje glodave zobe.

Ali vendar so se semintja pojavljali pri zajcih taki slučajji in ob takih prilikah je sklical tolsti in čislani zajec čredo pred korito, odkoder je pridigoval:

"Prejubi sozajci! S žalostjo sem slišal, da so se pojavili med vami zajci, ki zanikavajo obstoj Pfraksa in kateri meni in drugim odrekajo pravo govoriti v imenu tega najvišjega zajčega pojma. Vprašav Vas: Morete-li verjeti takim ničvrednežem? Ako se ozrete okrog sebe, vam vse govori in priča o njegovi eksistenci: pogledjte tu ta krasni hlev, v katerem je tako prijetno toplo in tako izborna tema. Ne le to: poleg nas je zopet drugi hlev—kot smo spoznali skozi špranjo—kjer govori k zajcem drugega rodu častivredni zajec—seveda o nazorih, ki se od naših razlikujejo in so zato tudi nepravilni. Kdo je ustvaril ta hlev? Kdo je naredil v njem to krasno temo? Kdo je dal v njega slamo? Kdo je naredil to znamenito korito? Vaš zajčji razum mora reči: To je moral biti Pfraks in nihče drugi! In tako je to v tem hlevu vse lepo urejeno in napravljeno po višjem razumu.

Poglejte, trikrat na dan se pojavijo v koritu trava in razni odpadki od zelenjave za vas, in ko si želate glave in korenja za mene; sicer je resnica, da marsikateri zajec ne dobi ničesar, toda to je le izkušnja poslana od Pfraksa, če je dotični zajec dovolj potrpežljiv, da bi prenašal težave in nadloge, ali pa če ne pokaže nehvaležnega in nevrednega neskončne Pfraksove dobrotljivosti in se zoperstavlja! In dalje: eksistenco zajčje duše vam jasno dokazuje, da mora obstojati nekaj velikega, kar je ustvarilo zajčjo dušo. Ali hočete morda zanikati svojo zajčjo dušo? Kaj, ali se morda ne gibljete, ali morda ne mislite! Poglejte, kakor hitro pride mladič na svet, takoj se lahko opazi v njem to dušo in ali ne jeste, ne pijete in se ne množite?

Ali ni to dokaz, da ste vstvarjeni po podobi Pfraksa?

To vse so dokazi o eksistenci vaših duš, o katerih nekateri zlošini med vami trdijo, da jih ni, kakor tudi, da ni Pfraksa!

Toda vsi vi, ki ste tako predzrni, bodite prokleti in vrženi takoj v ono temno luknjo v kotu, da spoznate; kaj to pomeni, grdit nazore, ki so bili sveti našim pradedom in katere nazore braniti je tudi naša dolžnost.

Pomislite vendar, če bi mogel obstojati dolgo časa tak hlev, v katerem bi se ne verovalo v Pfraksa? Ne, ni to sploh mogoče: nastal bi boj jednih zajcev z drugimi—vsak bi hotel priti h koritu in istotako jesti zelje in korenje; nastala bi svobodna zajčja država, proti kateri moramo mi vedno kar najodločneje nastopati, ker potem bi zginili pridigarji o Pfraksu in to nikakor ne gre. Vere v Pfraksa se zajcem vzeti ne sme!

Pfraks toraj eksistira, rečem vam to jaz in drugi zajci. In radi tega je opravljeno tudi stališče o nih, ki stoje Pfraksu bližje, ki imajo žnjim stike in delajo v njegovem imenu.

Da vi, navadni zajci, Pfraksa niste videli in da ga ne razumete, to je ravno dokaz o njegovi eksistenci; ker Pfraks je nekaj več kot pa vaš zajčji razum in najpametnejši zajec s svojim razumom je proti njemu uboga ničla. To je ravno tista sveta skrivnost, katere ne razumete in razumeti ne smete, ker že samo premišljati o tej skrivnosti je velik greh.

Vse to pa boste enkrat natančno spoznali, ko se oprostite vezi svojega zajčjega razuma in ko prenehajo eksistirati vaši možgani. Nekega dne boste izginili iz hleva kot so izginili drugi tukaj-

šni zajci. Kam, tega t. zv. zajčji učenjaki ne vedo, toda mi pa to vemo; oni trdijo, da nas snedo črvi ali nekaj drugega, govore tudi nekaj o kroženju gmote, toda to vse ni prav nič res.

Resnica pa je, da po odhodu od tod pridemo na veliko loko, kjer raste sam petršilj, thymian, mlado zelje in salata, in to bomo tam lahko jedli večno, ne da bi se preobjedli in da bi se nam pristudilo, pri tem pa bomo gledali na Pfraksa, ki je vse to pripravil za svoje verne. Zato pa morate poslušati mene kot njegovega zastopnika in mi dajati mlade zeljnate liste in korenje. Tisti pa, ki ne verujejo in se ne pokore, pridejo, ko odtod izginejo, na loko, kjer bode raste sam bodljaj in koprive in to bodo morali žreti na vekov veke brez usmiljenja in ne da bi gledali na Pfraksa, kar jih bo najbolj peklo.

Ker ste naredili mnogo nepoštenosti, ste jedli in pili in uganjali vsakovrstne nečimernosti—in to ne sme biti dovoljeno v nobenem hlevu, niti v najmanjšem, ker vaš pravi cilj je, da pridete na ono loko—mi daste vsak petino svoje krme na pomirjenje z Pfraksom. In sedaj še nekaj: Čuješ, ti črnoglavka tam zadaj, kaj pa si naredila? Ali se ti ni zahotelo ukrasti nekoliko mlade salate? Ali nisi veselo skakala in delala šaljive opazke na nekatere časti vredne zajce, in si tako rušila avtouriteto? Ali nisi zaljubljeno pogledovala na mlade in vesele zajce? To je pregrešno in nenravno. Pojdi sem za korito, da te bom o teh stvareh bolj natančno izprašal in ti odpustil, če boš pokorna vsem mojim zavezam v imenu Pfraksa. In vi ostali ne glejte za korito in nemrmrajte, ker je bodem o vsem izpraševal, ker to bi bilo razžalenje Pfraksa in to se kaznuje, kakor veste, z izgubo krasne loke po smrti in že tu v hlevu na ta način, da se dotične vrže v temno luknjo, kot sem vam to že večkrat pravil. Črnoglavka, pristopi bližje!"

V tem trenutku pa se je v hlevu jedna deska odstranila in neka neznanca višja sila je zgrabila tolstega zajca za ušesa in ga potegnila ven; deska se je zopet prikamenila.

"Odšel je na Veliko Loko!" so si šepetali tajno ostali zajci. "Potrebno je, da si izvolimo novega olsteža, ki bo prebival v koritu in nam pridigal o Pfraksu; ker brez tega bi ne mogla eksistirati zajčja morala in zajčja družba. Postali bi močni tisti, ki taje Pfraksa in naš topli in temni hlev bi se podrl."

In zajci so si izvolili drugega, katerega pridige so hodili poslušati, h kateremu so pošiljali za korito svoje mladiče, da bi jih izpraševal o njihovih činih, in kateremu so dajali najboljše od svoje hrane, katero jim je baje nasipal v hlev Pfraks. In to so delali za to, ker so zajci zelo zabite živali, dočim je človek, kralj vsega stvarstva, razumno popolno bitje, član vrste Homo sapiens.

Karl Pelant v Svob. Misli.

Koliko hrupa in časnikarskega prahu je že povzročil—nedolžni severni tečaj. Dr. Cook pravi, da je bil on na tečaju prvi in da njegov tekmeec Peary poroča neresnico, a nasprotno trdi Peary, da je on bil prvi tamkaj in da Cook naravnost goljufa. Drug drugega obkladata z lažmi, falsifikacijami in tatvino. Lepa reč, res! Hudimani je, ker do zdaj se ni na severnem tečaju kakšnega javnega notarja, da bi raznim Cookom in Peary-om izdajal officijelna potrdila...

"V potu svojega obraza si boš služil svoj vsakdanji kruh..." To svetopisemsko prokletstvo velja še dandanes—naravno samo za proletarce. "V dimu se boš dušil in prah boš požiral"—bi treba še dodati v biblijo in prokletstvo bi bilo popolno...

Hrv. Radnički Pjevački zbor "Sloboda" in tamburaško društvo "Sloga" priredita v soboto dne 25. septembra veliko jesensko veselico z bogatim programom, na kateri naj ne manjka nobenega slovenskega socialista!

Program se naznani v prih. številki "Proletarca."

"V Španiji je zavladal popolni mir in red. Vjete revolucionarje jednostavno obešajo in streljajo." Tako se glasi brzojavka v nekem kapitalističnem listu. Zares, lep—red in mir!

Čas pride, ko bodo iz svineca, iz kterega danes delajo kroglice, zlivali črke in ž njimi tiskali knjige za najširšo izobrazbo ljudstev. —(Mother Jones.)

Krožek "dobrih" ljudi je nedavno bril norce iz neke 15letne deklice v Detroitu, Mich., ktera je že zaročena, a kljub temu še vedno pestuje punčko iz kavčuka in cunj. Rekli so, da ta otrok spada še v materino krilo, ne pa za možitev. Ravnotisti "dobri" ljudje, ki se posmehujejo mladi in naivni deklici, ktera nosi in ljubkuje punčko v svojem 15. letu, pa najmanj enkrat v tednu obožujejo in poljubujejo človeške imitacije v podobi lesenih in glinastih kipov raznih svetnikov in svetnic v cerkvah. Ali je logično kaj razlike med otročjo punčko in lesenim, gizdavo našopirjenim kipom, ki predstavlja kakega "svetca"? Niti malo ne; mali in veliki otroci so si v tem jednaki.

Čim manj človek zna, tem več veruje; čim več zna, tem manj veruje.

Družabni sistem je tak, da moraš izkoriščati soljudi ali vsaj pomagati k izkoriščanju; če ne, pa izgubiš delo in gladuješ.

Kdo je junak? Ali takozvani "rodoljub", ki se pijan blaznega rodoljubja zaletja v glavo v zid in si jo razbije? Ali morda oni, ki zgubi glavo v vojni tobože "za domovino"? Ne, stokrat ne! Pravi junaki dasiravno jim nihče ne postavlja spomenikov—so tisti, ki žrtvujejo svoje življenje za obstanek in umirajo v boju za eksistenco na širokem polju dela. Tisti, ki zastavljajo svoje roke, možgane in svojo moč, da zamorejo veliki in slavni lopovi kupičiti milijone in milijone... Pravi junaki so delavci, ki ustvarjajo bogastvo, a pri tem umirajo beđe in lakote. Jedna taka junakinja, kateri je delo srkalo kapljo za kapljo krvi, je bila Ana Cunningham, 48letna delavka iz 226 Erie St. v Chicagu. Na njeni skrbi je visela cela družina: bolni soprog in štiri drobni otročiči. Da ne poginejo gladu, delala je žena od zore do mraka—prala in drgnila umazana tla po bogataskih hišah in uradih—dokler ni omagala... Delo, mučno in težko delo je izpodgrizlo njeno šibko moč, zgrudila se je in čez nekoliko dni je umrla v bolnici za vnetjem pljuč... Junakinja s trnjevim vencom na glavi!

Tiskovna pomota. V zadnji številki stoji pod člankom: "Prijatelj" ali si socialist? pomotoma pisano: spisal Amicus. Pravilno naj se glasi: Edmondo De Amicus.

Listnica uredništva. J. K., Milwaukee, Wis.—Dopis je preoseben. Pošlite o priliki kaj bolj stvarnega. Pozdravljeni.

Listu v podporo. Mike Koder 25c; A. Sitar 25c; A. Rupar 25c; Joe Jereb 29c; Fr. Jereb 30c; Frank Weršte 25c; Neimenovan, iz Chicaga, 50 ct. Joe Jesih 31c; Rakov Francelj 10c.—Vsem iskrena zahvala!

POZOR SODRUGI!

Hrv. Radnički Pjevački zbor "Sloboda" in tamburaško društvo "Sloga" priredita v soboto dne 25. septembra veliko jesensko veselico z bogatim programom, na kateri naj ne manjka nobenega slovenskega socialista!

Program se naznani v prih. številki "Proletarca."

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill. Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta. Oglasi po dogovoru. Pri spremembi izdajalca je poleg novega naznani tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Joe Jesih, President; John Petrich, Secretary; Frank Mladic, Treasurer.

Subscription Rates: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

Advertising Rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC" 1802 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

KAOS.

Piše Drskar.

Ne da se tajiti, da vlada že par let sem čudna sfera v socialnem in kulturnem oziru med amer. Slovenci. V celem narodu vlada nekakšna konfuzija; kaže se nekakšna duševna bolezen, kateri je težko narediti diagnozo.

Kdor ne pozna naših ljudi, tukajšnih razmer in pa socialno kulturnih diet, ki so nekako ne pričakovano z vso silo prišle med naše ljudi, zlasti na polju zavarovalnih organizacij in socializma, ta pač ne more biti nič drugega nego noči podoban pesmist.

Na celi črti kaos; kaos osebnosti, kaos socialnosti in kulturnosti. Od kod je prišlo vse to? In, ali naposled ta kaos, ta občina konfuzija ne škoduje socialnemu in kulturnemu napredku ameriških Slovencev?

Štadij, v katerem žive amer. Slovenci kulturo, ki so jo prinesli seboj in pa tisto, kar so sprejeli tukaj v borbi za obstanek, šege in sploh vse, kar vpliva na človeka po večentem bivanju v deželi je težko imenovati.

Zato bi bilo treba strokovnjakov, ki se pečajo s takimi upravnimi in problemi.

Smelo pa se trdi, da je človek produkt razmer in kot tak zelo premenljiv celo s svojem temperamentom, če razmere, ktere ga vladajo, tako zahtevajo. Zato se tudi smelo trdi, da čestokrat že družabne razmere same in pa državne forme uplivajo na človeka, ki je prišel iz ozkih meja pred-sodkov, praznih sanj in klečeplastva v realnejši del sveta — tako, da je sprejel v sebe kalit prostejšega dihanja. Toda človek se ne zadovolji samo s prostejšim dihanjem, on hoče biti še prostejši — vylie temu, da so mu meje prostosti ne poznane. Razvijajo se kalit spoznanja, to pa rodi kaos, konfuzijo. Telo podleže pred slabostjo duše. Ostane samo malo volje. Iz konfuzije, če je človek močan, se povspne šele do jasnosti. To se zgodi vsled tega, ker ga konfuzija muči, ker vidi pred seboj vse megleno, nejasno, dasi čuti, pa se skuša čimdalje bolj bližati zmagi za svobodo in jo obvladati. Na ta način človek čestokrat premaga tiste zapreke, ki ga mučijo v svojem koprnjenju in konečno stoji na jasnem kot zmagovalec samega sebe, svoje duše.

Iz štadija kalit, to je tista doba, ko človek začne dvomiti nad verskimi rečmi, pa preko kaosa je dolga pot — pot, ki je tako neprijetna kakor na Severni tečaj. Kdor premaga kaos, je premagal vse. Ta pot je pot uka, pot izobraževanja, spoznanja samega sebe in družbe.

Ta pot je pot poznavanja sistemov držav, cerkev, organizacij in imetja; pot socialnih ved in drugih več ali manj važnih.

Kako pa stojimo Slovenci v Ameriki v tem oziru z vedami, ki so pogoj in sredstva iz kaosa v jasnost?

V Ameriki živi poprečno 50% mrtvih rojakov, to so tisti, ki so prišli v Ameriko z rožnatim venčem v roki in ki ne poznajo druge hiše kot tovarno, pa cerkev. S temi ne razpravljamo. 35% je rojakov s kaljo; to so tisti, ki so bili že v stari domovini mlačni kristjanje in k iso semertje radi pri sluškovali stvari, ki jih je fajmo-

šter prepovedal, zato so se pa ob veliki noči spovedali; 10% je tistih, ki so prišli v kaos že iz stare domovine, ta kaos je produkt takozvane liberalne stranke na Kranjskem; le 5% ostane pa na rojake, ki so si na jasnem, kaj pravzaprav hočejo.

Ta "čudna sfera", kakor smo jo imevali, se deli v tri oddelke: kaljenje, kaos in jasnost. Sfera mrtvih ne pride v poštev, ker je to nasprotni del kulturnega napredka, ki se suče v svoji sferi.

V naši sferi se sučejo in drgnejo drug ob drugega trije prvi oddelki.

Prvi oddelek s 35%, kjer so rojaki kalit, katerih se je prijel dvom, o božjih namestnikih, ki pa sicer verujejo v njih nauke in pa oddelek kaosa z 10%, ki odvrtačno bože namestnike in nebeskega boga, pa ga nadomestujejo z narodom proti narodu sta si v laseh za malo prepričanje o ekzistenci boga; oddelek jasnosti pa pravi, da je bog izmišljotina, ki nič ne škodi ni ne koristi narodom in se radi njega ni treba pripraviti, zlasti ker so naroden bog in njegovi agentje ravno taki maliki in malikovalci kakor onih klerikalcev. Jasnost pravi, da je bog le mitus, s katerim se trati zlati čas, da se odvrača pozornost ljudstva od pravih vzrokov ljudske gospodarske in politične zaostalosti. Kajti ne Bog nebes, ne Bog enega naroda, ampak Bog dela, ljudskega blagostanja in napredka, naj pomeni ta mitus. Jasnost pravi: splošno delo naj ustvari splošnega Boga; naš Bog je v duševnem in telesnem delu in uživanju produktov našega dela. Bog ima vladati na zemlji in ne v nebesih!

Kaos, 10%, ki je središče našega razmotrivanja, pa ne ume tega, ker so mu ti pojmi še južni tečaj, zato pušči delo nastran, pa se zadovoljuje s 35% kaljo v pričkanju nebeskega in narodnega boga in tako blodita oba v nejasnosti, ktero hočeta celo v veljaviti.

Kako ju hočeta v veljaviti in kako prakticirata svoje delo, bomo videli v sledečem:

Z ozirom na to primiro piše prav "Svobodna Misel" v članku "Slovensko uprašanje", ki pravi med drugim: "Danes je takozv. naprednjaštvo, svobodomiselnost itd. pri nas ne jasen pojem, v mnogem sovražen in ne prijeten, ker se ga je malo premisljalo, še manj razumelo, toda mnogo zlorabljalo.

Tudi mi smo bili v soboto svobodomisleci, v nedeljo smo nosili neboj pri procesiji, v ponedeljek smo bili liberalci, v torek smo iskali stikov z župniščem, v sredo smo hoteli biti socialisti in agrarniki, v četrtek smo slavili Trubarja, v petek smo iskali izhoda v lepih besedah itd.

Zmenšnjava! In to je bila vzgoja značajev (tako se vzgaja tudi tukaj, op. pis.) mladine, to je imela biti pot boja. Zato smo podlegli..."

Istotako je težko glede meje — piše "Svob. Misel" korektno — kajti čemu je nam Slovenec, če ni klerikalcev eventualno zvest katoličan? Boljše je če je naprednjak, da je Nemeec, manj škoduje... Enako je z ameriški svobodomisleci in naprednjaki od 35% in 10%.

Pa poglejmo malce v naše razmere. Naši 45%, ktere v mnogih slučajih lahko združimo, so tako napredni in svobodomiselnji, da štejejo to za "kulturno" delo naroda, če jim kak "svoj k svojim" agent proda šifkarto in če slučajno poseduje tudi cajtengo za svoje reklamo. Ni čuda torej, da postanejo ti agentje šifkarti tako predrzni, da se proglašajo za voditelje slovenskih delavcev v Ameriki.

Pred petimi leti se je osnovala zavarovalna organizacija S. N. P. J. Slučaj je hotel, da je dal nekdo sredstva za javno razpravljanje ob ustanovitvi organizacije.

Ker je pa v kaosu tako, da si šifkartaš in posestnik sredstev oba domišljujeta, kako veliki potrebi v narodu da sta, se obenem tudi domišljujeta, da sta narodu predpostavljena, kakor napr. pri mrtvih 50% popi in vsled tega zahtevata, da se ju rešpektira. In kaos 45% rešpektira to, zato ker je to njegovo delo, ker je prenesel svojega boga na posamezne osebe, ki so po zmognosti in delu drugih a svojih sredstvih nekaj storili. Jasnost pa se temu upira, ker to ni svobodomiselnost, če

kdo prenaša svoje zgubljene ali za vržene bogove na osebe, ki prodajajo šifkarte in laste cajtenge; kajti ti nazori niso iz oddelka jasnosti, ampak iz oddelka kaosa 45%.

Tako pride, da napove jasnost boj kaosa — boj pa rodi odpor in odpor konfuzijo. Če se odpor oziroma boj zanese v javnost, nastane konfuzija splošna in v tem slučaju prevladuje kaos 45%, ker ga je več. V svoji kolikivosti (po številu), a ne jasnosti, ker je le kaos, dere naprej slepo in kvasi o svobodomiselnosti, o socializmu, o naprednjaštvu itd. prav tako, kot to opiše "Sv. Misel" v svoji značilni primeri.

Ta kaos sicer ne škodi toliko splošnemu napredku, če je v evoluciji, v razvoju — k jasnosti, škodi pa, kakor hitro je zrevolucioniral in zaprl pot jasnosti; škodi takoj, kakor hitro hoče svoj štadij uveljaviti. To uveljavlja pa se skuša baš sedaj med amer. Slovenci. Nekaj iz samoglavosti, nekaj iz nevednosti, nekaj pa iz dobičkaželjnosti. Jasnosti se nema, zato da se zadosti osebnosti iz kaosa 45% in pa nekaj tudi zato, ker mislijo, da bi ne bilo lepo, če bi podlegli pred jasnostjo. Ampak smrt je neizogibna, če pravi se ne da povedati dneva nje nega prihoda. To je v zakonu. Čas bo prišel, ko bo treba iti iz kaosa v jasnost ali pa v smrt.

Gotovo je, da tistih 45% ne bo zapopadlo tega, ker živi v prepričanju, da je svobodomiselnost in socializem pa naprednost to, kakor oni razumejo in prakticirajo. Oni namreč "orjejo", kakor je rekla muha, ko se je vsedla na rog upreženega vola.

(Pride še.)

ŠE ENKRAT: NE ZAPRAVLJAJMO ZLATEGA ČASA!

Moj članek z enakim naslovom v predzadnji številki "Proletarca" je do zdaj naletel na odpor pri dveh sodrugih. Ponavljam: samo pri dveh; to me tolaži; pretežna večina sobojevnikov krog "Proletarca" je nedvomno le za stvarno delo, in že sita vednega prepira. Toda prepotrebna diskuzija se je šele pričela; zato čakam, da z ozirom na to kočljivo vprašanje glasno povejo svoje mnenje tudi ostali sodrugi v Chicagu in širom Amerike.

Sodrugi in prijatelj s pseudonimom Drskar pravi, da mora biti boj. Dobro — saj smo vsi za boj, saj proletarij itak nimamo drugega kot večni boj. Vendar boj, kakršnega bijejo socialisti premišljeno proti vsem izkoriščevalcem in pa osebno zadiranje in zmerjanje je velika razlika kot noč in dan. Zadnje več ni boj, to je babje klepanje, ki presega že vse meje dostojnosti, ktere se ima zavedati v prvi vrsti časopisje. V boj proti izkoriščevalcem na celi črti! Zato imamo list. Toda posvečati po cele kolone v itak že skrcenem prostoru "Proletarca" qsebicam, ktere žive samo od intrig in prepira, katerim je časopis in smetišnica jedno in isto in katerih že od nekdaj ni prav nič sram, nas ne samo ponižuje in omalovažuje marveč tudi škoduje in našemu delu na polju agitacije in in propagande, dolžnosti, ki nam jih narekuje naš program. Taka polemika, če se sploh še sme imenovati polemika, nas stavi na isti nivo nizkosti, na katerem se sčepirijo nasprotniki; vodena je, brez pomena in koristi. Kar je bilo v tem osebnem boju koristnega, to smo — saj mislim si — že izvojevali.

Sodr. "Drskar" dalje dokazuje, kako se je razvil čikaški boj, kako je bil potreben itd. To že vemo; že več kot stokrat smo to slišali. Vemo tudi, da se je ta boj izeimil iz osebnih konfliktov v S. N. P. J. in vsak poznejši večji izbruh datira s kakšno konvencijo omenjene podporne organizacije. Res je bil boj svoj čas potreben; zahvaliti se mu moramo, da imamo danes "Proletarca". Ampak tisti časi so že minili in kričeca dejstva, ki so imela svoje torišče v S. N. P. J., nas ne zanimajo več. Kar je zaslužilo kritiko, ožigosanje in obračun, je bilo že stokrat prereseteno, preleto in prečikano in končno zadoščenje je bilo na strani "Proletarca". Od naše strani bodi zdaj samo prezir in s tem mir!

Boj, ktereга mora vedno in vedno voditi "Proletarec", bodi boj razreden in načelen. Boj sistem v splošnem in najširšem smislu! Sistem rodi vso gnjilobo.

Najslavnejši lopovi, ki so sami na sebi ničle, so produkt sistema. In neumisljeno pobiranje sodobnih krivičnih razmer, ki se sučejo v kapitalizmu in njegovih produktih: klerikalizmu in vsem ostalih hordah veleciganov in izkoriščevalcev, bo zadelo tudi tiste, s kterimi se drugače ni vredno pečati posebej. Čemu iskati malenkostnih mrcosov tam, kjer je cel kup sovražne golazni! Boj splošni korupciji in izkoriščanju delavstva! To je vendar naloga socializmov po vsem širokem svetu. — Le v treznem in stvarnem delu je naš vspeh in napredek. Marljivá agitacija, nevtrudna propaganda in splošna kritika nam šele pridobi nove bojevnike; delavei bodo šli za nami. Šli bodo za nami — pa naj nasprotniki še tako zabavljá in klepeče po svoji navadi — zato, ker nas bodo videli na delu. Razredna zavednost med nezavednimi delavei se ne poraja ob kroničnih osebnih preprih, kakršne imamo v Chicagu. Časopisje, ki goji na debelo osebne spopade in skandale, niti malo ne izobražuje svojih čitateljev, pač pa jih posurovi in dela ž njih zagrizene fanatike. Razumnejši sodrugi bi si morali to že davno priznati.

Proč torej z neslanimi osebnostmi, ki se tičejo ljudi pri znanem čikaškem listu, iz "Proletarca"! Za nas več nimajo pomena. V imenu principa in pa tistih, ktere imamo še pridobiti za našo stran, očistimo list enkrat za vselej te vodene polemike!

Sodrugi "od nekdaj" je v zadnji številki našega lista v dolgem članku zapisal tudi vprašanje: "S Kondatom naj bi se združili socialisti?" Ne vem, kaj s tem misli, sodr. "Odnekodar"! Meni se sploh še niti ne sanja o kakšni spravi. Sicer pa, če so nazori Kondata bolj nazadnjaški in temni kot ljubljanskega škofa Jegliča ali pa vseh jezuitskih očetov, ki so se kdaj naselili na Kranjskem, kakor pravi "Odnekodar", mi je nerazumljivo, kako se more ta sodrugi še sploh količkej zmeniti zanj.

Še enkrat: NE ZAPRAVLJAJMO ZLATEGA ČASA IN DRAGOCENEGA PROSTODA V LISTU.

Ivan Molek.

TO "ČIKAJTE"!

pravijo svobodaši v zadnji Slabosti, kjer nas pozivljajo, naj jim raztolmačimo, če ni tisti poslanec v avstr. parlamentu, ki je baše intervencional radi razmer v McKees Rocks, Pa., tudi liberalce, o kterih mi vedno trdim, da ničesar ne store za delavca.

Mi do danes še ne vemo za ime tistega poslanca, ki je interveniral. Rečemo le, da kdor je to storil, ni storil nič izvenrednega. Druga stvar je seveda, koliko bo intervencija imela vspeha in če intervencija sploh pride iz držav. zbor, kjer se že dalj časa — pred dogod. v McKees Rocksne zboruje.

Sicer pa nima stvar sama na sebi nobene važnosti, kajti intervenira lahko vsak član zbornice ne glede na njegovo politično prepričanje. To ni torej nič novega! Ampak svobodaši hočejo nekaj drugega. Oni hočejo povedati in vedeti, da so oni prepričani, da tisto ni socialist, ampak liberalce. — Nam je sploh nerazumljivo, kaj hočejo svobodaši stem reči.

Ali hočejo stem renimirati, češ, da tudi slepa kura najde zрно? Mi nimamo v tem oziru ničesar pripomniti, ker vemo, da tudi slepa kura išče in najde zрно, če nōče poginuti.

Na vse zadnje pričakujemo od svobodašev samo še to, da bodo nekega dne povedali, da je tudi dr. Šušteršič vžložil kakšno intervencijo v državnem zboru. Zakaj tudi ne; saj ne vlagajo teh stvari in ne vodijo cel drž. zbor le socialisti, kterih je v parlamentu komaj ena petina.

To bagatiliziranje o liberalnih intervencijah v glasilu svobodašev je tako otroče, kakor njih pojmi o intervencijah. Pozabiti pa seveda nesmemo, da so vylie vsej otročariji skušali stem le utrditi svoje potepensko taktiko in pa narediti si po mogočnosti malce reklame; ker malo se brigajo liberalni poslanci za ameriške svobodaše.

Književnost.

"Svobodna Misel" 7 in 8 svezek ima sledečo vsebino: Prof. Dr.

Fr. Krejčič; L. N. Tolstoj, filosof (konec); Koliko stanejo svetniki? Krematorium in Slovani; Pogoviranje z ognjem; Misli; Pregled literature; Ladislav Kunte; Pogovori o veri; Zajci in ljudje; Voltaire; Pisma Amabedova; Marja Mihajlova; Mefistofelov večer; Razno. — "Svobodna Misel" stane za Ameriko K 6 in se jo naroči pri upravnstvu Svob. Misli, Vinogradi, Praga, Češka.

NAŠ TISK.

"Brošura, posvečena delavcem v rudnikih, rudomlinih in v rudotopilnicah" se imenuje osem strani obsežen format, ki ga je izdala in založila Zapadna Rudarska Zveza (Wester Federation of Miners). Brošura je ozšla tudi v hrvatskem jeziku. Slovenski prevod je oskrbel sodr. Iv. Molek.

Brošura, ki se jo je tiskalo 15.000 iztisov vsebuje sledeča poglavja o vsebini: Uvod. — Kaj pomeni osem-urni delavnik? — Sam ne moreš ničesar storiti. — Vstopite v organizacijo! — Si li delavec in živiš od dela svojih rik? Ako je temu tako, potem je treba, da se naročiš na "Proletarca"! —

Zapadna Rudarska Zveza (Western Federation of Miners), ki namerava organizirati vse delavce vseh narodnosti, ki delajo v rudu in premogovni industriji, je to borušuro v slovenskem in hrvatskem jeziku storilo veliko pripravljalo delo na organizatoričnem polju, zakar smo ji razrednozavedni slovenski in hrvatski delavci v Ameriki iz srca hvaležni. Organizacija, izobrazba in boj, so tista sredstva, s katerimi se bo osvobodilo delavstvo iz gospodarskih in duševnih spon.

Rečena brošura se bo delila brezplačno; vse kar želi organizacija od delavcev po neorganiziranih krajih je to, da jo pazno prečitajo in da si nje vsebino ohranijo v svojem sreču.

Dopisi.

Vancouver, Wash.

Vsak politični list, pa naj si bo de že pisan v slovenskem, angleškem ali turškem jeziku, mora imeti gotov cilj, gotove pričepe, ktere zastopa. Mi Slovenci pa imamo tukaj časopisje, ktero se prodaja, kot Ribničani svojo suho robo. Ker nimamo tukaj tako velike gospode kot v starem kraju, je torej vsak list odvisen edinole od delavcev in nikogar drugega ne. Zato se skoro vsi imenujejo delavske liste. Ampak sam vrag naj jih razume, kakšne delavce zastopajo, unijske ali pa skabe, pobožne ali svobodomiselnne. Ampak imamo liste, kteri se imenujejo delavski in pravijo, da zastopajo delavske koristi, tiskajo se pa v neunijskih tiskarnah. Kako se to zлага, to sam ne vem.

V Ameriki so splošno politični pojmi še jako slabo razviti. Ne izvzamem tudi tistih angleških listov, kteri se tiskajo mogoče v stotisoč iztisih ali še več vsak dan. Nimajo nobene smeri — ampak prinašajo kar nekaj za vse; v jedni koloni pobožna pridiga, v drugi znanstvene dokaze, da je na svetu vse nič — vse brez vsakega božanstva — edino misel — ta je vse, ki dela čudeže, ki ustvarja vidne in nevidne sile. Na jedni strani would be dokaze, da je Krist res bog, na drugi strani protidokaze, da sploh ni živel nikdar.

Kot časopisje, ravtako so ameriške politične stranke. Nobenega programa, nobenega cilja. Generali so kapitalisti v republikanski ali demokratični stranki. Ostalo je samo privesek — masa, ki je dobra za časa volitev.

Če bi hotel govoriti posebej o vsakem slovenskem listu, bi dobil še žalostnejše rezultate. Včasih se nas sodj predobro: pogledjte jih koliko časopisov imajo v Ameriki. Ampak kako malo se vredni ti časopisi, je najboljši dokaz to, da jih v starem kraju skoro popolnoma prezirajo. Druzega tudi niso vredni. Pol časopisa — novice iz starega kraja, pol novic iz Amerike, vse preplonkano in izrezano.

Delavskega časopisa razven Proletarca nimamo nobenega. Edino Proletarec gre trezno za svojim ciljem, za svojimi principi. In tio je tudi uzrok, da se mu ne godi predobro financelno namreč. On ne zasluži ne od republikan-

cev, ne od demokratov za orjansk oglase; živi od zavednih delavcev — in ker je teh še malo med nami, je naravno, da živi skromno. Bode pa že bolje. Mrene na očeh so včasih debele in vztrajne. P. lagoma odpadajo — ampak doler odpadajo, je zamnje, da rastmo. Zato pa le vztrajno napre. Frank Sava.

Krška vas na Dolenjskem. Cenjeni sodrugi urednik: — začudite se preveč, da prejmete enkrat tudi od tukaj dopis. R. mere so take, da je naravnost lastno. Ljudstvo se poneum od uradnikov rim-katoliške kve. Nedavno sem bral v reolističnu, kteri izhaja na Dolenjskem, popis novega Lurda. To se piše, da je neki človek čudeže ozdravel in tudi za nekega družega se govori.

Tako se dela reklamo, in ljudstvo veruje. Trumoma zahaja občeudovat čudežno cerkev, na groše in desetice prepričane Lurški materi, cerkevni uradniki se pa zadovoljno smejejo v pesmisleč si: dokler bude še tolik človeške neumnosti, se nam ni trba bati slabih časov. Imenovani novi Lurd je blizu Št. Jerneja v Dolenjskem. Govori se, da so tam našli tudi podoba M. B. in na podobni je bilo baje tudi zapisan da mora ravno tam stati cerkev pa nikjer drugje ne.

V tej okolici je ljudstvo od le poneumno. Sedaj so zgrajene dve novi cerkvi, dve pa prenovljeni. Naklade so veliko večje, je zemljiški davek. Čast pa vedno slabši. Ljudstvo pa spi — do konje že izmogoano — a še vedno derejo.

Pozdrav somišljenikom širom Amerike. K.

Collinwood, O.

Cenjeno uredništvo: — Prosim v imenu društva V Boj št. 53 N. P. J., da nam odstopite malo prostora kot odgovor na dopis Clevelanda. Temu ni prav, a prireja naše društvo dne 17. oktobra v počast bratom delegatam veleznanimivo dramo Krava na Ljubljani. Poročevalce je naveljiv, ker ve, da bode dvorana pr. na. To naj si zapomni poročevalce, da priredi to igro društva. V Boj št. 53; ampak pri tem se naprosili dramatično društvo Lunder Adamič, da sodeluje pri tej igri.

Priznamo, da naše društvo tako močno, da bi moglo prirediti igro samo. Poročevalce N. piše zakaj ne pridemo k njim po pomoč. Naj nam pove, kdo je in kod je, potem se bomo pa znašli. Torej na svidenje.

John Potočar, predst. J. Kunčič, podpredst. Dom. Bulmel, tajnik.

(Opomba uredništva: Mi smo priobčili dopis, kteri pa ne povničesar drugega, kakor to, da nam je poročal naš clevelandski poročevalce. Igro prireja priprav. družstvo Lunder Adamič, vaše društvo V Boj je pa le vaker bi se sicer utegnulo pripeti, da bi ne bilo nikogar pri igri razven igralcev. Tudi nam ni povedali čiste resnice, kajti mi smo popolnoma dobro, da je društvo Lunder Adamič napravil vas, da posodite svojo firmo in ni res da ste vi naprosili društvo Lunder Adamič. — V Collinwood sploh sami ne veste, kaj hočete. Enkrat ste tukaj, enkrat tam. To je lovljenje se nam tako molo b. pada, kakor tale prireditelj v. časť delegatom, ktere čisti doček pojde za Lunder Adamič — po domače za društvo Kondatov. Jednote.)

Za gospodinjstvo.

Ledenice, bodisi v gospodinjstvu ali v prodajalnicah, se morajo hraniti skrajno čiste, drugje se razvijajo v zarodišča resni obolenj želodeca in drobja. Pazite, da kupujete samo izbrana živila čista in sveža, in nikarte pazite jedilnih ostankov predelgo in hini. Zabranite muham dolge do hrane. V svojem gospodinjstvu vedno imejte Trinerjev ameriškega zdravilnega grenčevina in uživajte ga, bržko zopazite izpremembo v svojem telesu. To vince je izborno zdravilo v lednih želodeca in drobja ter ga k delu, uravnava prebavo in je pri celo telo. V lekarnah. Jos. T. ner, 1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

OBODAŠI V PRAVI LUČI.

IX.

No, je spregovoril zet in oblak dima proti stropu, natakark prinesel pijačo na "Krvososi mi je res stavil ponudbo. Pa zdaj se ne nam z njo. Če bi presedlal hitro, zgubim se tisto mrvičkanja, ktero imam pri svojpripravi. Ugani ti kaj pamega, izvedljivega. Imam še upanje, da zmagamo in po socialiste in svobodomi v prah." Po tem nagovoru naslonil malomarno nazaj, pove oči so pa zvedavo obvisela na tisti, ki je z levico vihal nate brke, zdesnice je pa v vimo v čašo.

Im nekaj pametnega hoda, je bodeče vprašal tast. "Že do dobrih nasvetov sem ti pa si vedno s svojo lalombo zakrivil poraz. Kaj poma najboljši nasveti, če poderiš noč, kar sezidam z velikim nom. Zganje sem pil na vinske, da so mi prihajale dobre mi. Pa tudi ta žrtev je bila za. Imel sem sezgano grlo, peval sem vsaki teden po dva ali tri hudega mačka — — — zastoj. Izborni načrti, ktere rodilo zganje, se niso izvedli, ti je bil vedno več golob v ku kot vrabec v roki. Zdjaj pa stevaš nekaj izvedljivega, kot moji prejšni načrti ne bili izljivi in pametni? Pojdi se so s svojimi vprašanji po novih svetih!"

Tast je spraznil čašo v dušku in postavil tako trdo na mizo, da gostje pri bližnjih mizah pri postajati pozorni na govori. Obrnil se je proti biljardu in lozil obe nogi na stol. "Ne, huduj se," je sladko prizet. "Tu imaš amodko in puši ne delaj kislega obraza. Saj da nisem tako študirani kot ti, to mi pa ne zameri, če včasih poderem, kar s trudom zgruč. Odpusti mi še enkrat in obljubi za trdno, da se poboljšam, da darar več ne motim tvojih krov. V sorodu sva, "če me še ti pušiš sem zgubljen. "No, no," je zagodrnjal tast in antočil z nova vina, ko je pri-smodko.

Le pogledj te le plave in rme-lise okoli očesa," je ihté spre-voril zet. "To znamenje mi je kmil nek brezbožni socialist, ko za v gostilni po rovtarsko napa-licistalce. Še Krist ni toliko jel za odrešenje sveta, kolikor jim jaz za politično sleparstvo rokovanjšavo."

Zet je sklonil glavo na prsi in robeem je obrisal dve debeli kodrilovi solzi, ki so pritekli po njegovemu obrazu, zaeno je pa stro opazoval tasta, kakšen vtis napravile te besede na njega. "Se se že obnašal sirovo," je odrezval tast. "Pijan si bil in stopil si po zapadno ovčarski svadi, pa si dobil, kar si izskal. Ali tega še nisi mučenec, če te kdo radi tvojega neotesanega stopa dregnil s pestjo v obraz. Ali si jih že ti okblal v svojem du po nedolžnem, kar je še njše in sirovejše, kakor če kdo stopa neotesanica, ki dela pod-od zrago in prepir in z nizkotni besedami okolje vsakega, ki mu noče pokoriti, s pestjo sune obraz. S takim mučeništvom, teraga si provzročil sam v pi-mosti in z grdim jezikom, ne je vplival na mene. Takih mu-eneev je v soboto in nedeljo v stitlnah na tucate — — —"

"Za boga, nehaj," je proseče spregovoril zet. "Saj ne tožim te, da sem mučenec. Le pokazati dokazati sem hotel, kaj sem nesenel s pota za svojo delavnost omov. Od tebe hočem le novega, obrega nasveta, da se maščujem na sovražniki političnega slepar-ja in rokovanjšava."

"A, tako!" je smehljuje rekel. "Naroči buteljko rislinga. Klenica je prazna, mene pa še na po grlu. Pri prazni čaši pri-ajo slabe misli."

"Natakark, natakark," se je oglav-zet in pokazal s prstom na bu-liko. Tast je pa podprl glavo z ama rokama in se zamislil. Molčala sta oba, ko je natakark stavil steklenico na mizo. Zet leno stegnil roko po nji in na-mlil čaši. "Heureka ali eureka," se je glasil tast. "Kaj me gledaš tako radeno sorodno tele? To je za-čal tisti modrijan, ali kaj je že, ki je pred štiri tisoč leti izu-

mil zrakovplovno ladijo, o kteri danes tepel, ki ne poznajo zgodovine, toliko govore in pišejo. Hev-rika je tudi za naju. Pametna prišla je prišla v moje možgane. Ali se ne piše tisti ameriški sati-rik Marka Twajne, ki je nekoč vzel na piko politično rokovanjšavo v Ameriki? Opisal je časnik, ki je prav podoben tvojemu in poli-tične rokovanjšave take kot si ti."

"Pa kaj hočeš povedati s tem," je podučljivo segel vmes zet. "To ni bil Twajne, ampak Mark Twaine."

"Le tiho, sirota na duhu," je osorno rekel tast. "Čital sem Twajneto v nemškem jeziku; ti ga pa imenuj v svoji kravje pastirski angleščini dakor hočeš. Twajne je za naju vreden zlata. Kar je v satiri ožigosal, tisto bodeva v listu izkoristila za čisto resnico. Ktere imaš na piki, jim boš podtikal vsakovrstna hudodelstva. Razpi-saval boš nagrade, ako ti doka-žejo, da nisi priobčil resnice —"

"Ne, ne, to ne gre," je zet pre-trgal tasta. "Meni tisti, ktere imam v želodcu, lahko dokažejo, da sem jih osleparil na zaslužku in drugod; kako naj razpisujem nagrade?"

"Vidiš, da si kratke pameti," je povdaril tast. "Saj imaš list. V listu bomo pa lahko zapisali, da so tebe osleparili, ne pa ti njih. Nekaj bedakov imam še za seboj, ki vrjamejo, da je vse čista resnica, kar pišemo."

"Ha, ha, ha," se je zarežal zet. "Na to pa še nisem mislil. Še eno buteljko!"

"Nagrad," je nadaljeval tast, "ne bomo izplačali nikomur. Vsa-kega bomo vrgli iz uradniške so-be, kdor je tako neumen ali pre-drzen, da bo prišel po nagrado in skušal dokazati, da smo galagi v listu."

Natakark je zopet nosil vino na mizo, dokler ni kazalec na uri ka-zal eno po polnoči — — — Tast in zet sta si povedala še mnogo in tako tiho, da ni bilo mogoče čuti pri bližnji mizi, o kom se razgo-varjata. Biti je moral nekaj važ-nega, kar je pripovedoval tast, ker ga je zet poslušal pazno in ga pretrgal semintje le za trenotek, kedar so se mu ustne nabrale v hudoben in poreden usmev.

Kos sveta, kjer sem rasteš, živel kot dete, deček svoja mlada leta z zaljubljenostjo prvo sladko glupo in z muko prvo in prevara kruto; v ravnini labaki jedno belo mesto, z gozdovi modrimi v obzorju daljnem, in z gradom starim in zarastlim parkom, in z mirnim trgom, s cerkvijo brez slova, ki nizki stolp svoj dviga nad krajino, nad polja valovita, drevoreda, nad znamenja nad križpotih, nad loge ob tihih rekah, znane krog vasice — ta zemlje kos je vse, po čimer v mesta krščanih uleah se toži sre.

A pravzaprav po letih mladih mojih, ki tam sem živel jih, se toži mi... ker duša kraje te si čudno slika, po njih želi in brepeni — in upa, da pomladi se, če se tja povrne...

Vem, da enako ljubil kraj bi drugi, če bi drugje mladost preživel svojo. "a dom je moj. Nič več, naučen nisem ta pojem zemljepisni obožavat, ki stvorjen bil od gladkih diplomatov je v kabinetih; ki na zemljepisnih profesorji so kázali ga nam, in ki kot vsak drug zemljepisni pojem se jutri lahko skrči ali zraste —"

POZOR!

Ste že brali povest Jungle?

Jugosl. del. tisk. družba bo v kratkem izdala povest, ki je izhajala pol drugo leto v "Proletarcu" v LEPO VEZANI KNJIGI. Knjiga bo obsegala nad 400 strani zanimivega čtiva iz amer. delavskega življenja. Povest je zajeta iz življenja čikaških klavnice in je pisana po znamen avtorju Upton Sinclairu, ki je dal dovoljenje za slovenski prevod.

"Jungle" je največji roman 20. stoletja!!!

Ker je število izdaje zelo omejeno, se prosí vse tiste, ki hočejo naročiti knjigo, da vpošljejo svojo naročitev prej ko mogoče, ker ina-če bi bilo prepozno.

Naroča se pri upr. Proletarca, 1802 S. Center Ave., Chicago, Ill., in stane \$1.25

po tem, če padlo kje je na bojišču V morišni bitvi, ki do nje nam ni nič, več mladih bitij z te strani ali z one!

Ponosu nisem našel v zgodovini, sanjači kjer pobožni v praznovjerju na zemlje padajo, bijó se v prsa, da tudi Čehi so ne; kot povsodi. povest i naša — vrsta strašnih činov; od nas storjenih in od nas prestrnih); ljudi ničvrednih, razdivjani strasti, izdajstev, sušenjstva, krivice; bili so tudi dnovi svetli, ki so živketajoč denar vsakdanjih fraz zdaj zvižetom postali, kot povsodi.

Ponosom nisem niti na dni naše.

Od drugih boljši nismo mi.

Površni, plitvi smo, kjer moč je, tilnik se vkloni suženjsko, zato ponižnim smo zli gospodje. Hlastava sebični, vznemljivo blazni, smešni smo v napuhu in maloduni v ogorčenju praznem.

Sleparje imamo, bedake, lumpe, trgovce tudi s češkim rodoljubjem, in par ljudi, poštenih in odkritih — vse to ima vserod vsak drugi narod — bogovi, naj ponos otdod izvira!

Ne, nisem domoljub in domovine ne ljubim, nimam, ne poznam, ne vem zakaj naj ljubim jo. (ni)

Sem Čeh, kot lahko bi bil Nemeec, al Grk, eigan al pa zamorec, če bi drugje se bil rodil. In čestvo moje življenja mojega je del, ki čutim ga ne kot slast, razkošje, a kot resno dolžnost vrojeno. V meni dom je moj, in po modri dnevi ga ne bom pobarval, pristrijel na povelje ne nikogar; ne vzemó mi ga; on živel bode, ko cvetla trava bo nad grobom mojim, nadalje v drugih dušah — že zaide v njih, mrtev bo, kot pel je Kollár stari.

Če delam zanjga, je tedaj to delo za čestvo, kakor jaz ga čutim v sebi.

In če kdaj nanje bom ponosen, bodem ponosen na življenje svoje le... Dr. Ant. Dermota. (Iz knjige "Golgatha").

Stranka

NAMEN SLOV. SOC. ORGANIZACIJE V AMERIKI.

1. Namen slov. soc. organizacije v Ameriki je politično organizirati slovenske delavce in jih priveriti v tabor skupne, mednarodne socijalistične stranke, ki ima program za vse v Ameriki živeče delavce ne glede vere ali narodnosti — na podlagi razrednih delavskih interesov;

2. ima namen širiti delavsko časopisje, prirejati javna predavanja, javne shode in skrbeti sploh za tako agitacijo, ki je najuspešnejša v dosege gori namernanih ciljev;

3. poskrbeti želi, da se rojaki navajajo k temu, da postanejo državljani in tako pravomocni v političnem in gospodarskem življenju v tej deželi;

4. pomagati želi v vseh slučajih svojim članom če potrebujejo nasvetov in drugačne pomoči, če to razmere dopuščajo.

To so glavne točke v nalogi slov. soc. organizacije v Ameriki napram slov. delavcem. Tovariši — delavci! Pomagajte vršiti te naloge!

POZOR!

Ste že uležli aplikacijo za državljansko pravico? Če ne, storite to prej ko mogoče. Vsak, kdor misli ostati v tej deželi, je dolžan, da se zanima za javno živ-

ljenje in politiko te dežele. Nič odlašati!

Soc. stranka je v to svrhu izdala knjižico: "Kako postati državljani" v slovenskem jeziku. Knjižica stane 10c. in se jo naroči na Nat. Headq. Soc. Party, 180 E. Washington St. Chicago.

Sodrug! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radniško Strašo", edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Naročnina \$2.00 na leto. Naslov: 806 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

ROJAKI V CHICAGO

POZOR!

Jesen se bliža, za njo pride pa zima. Če se mislite seliti, storite to sedaj, ko je čas zato!

Tudi s premogom ne odlašajte. Sedaj je premog še po ceni, a ne bo tega dolgo, ko bodo cene pokožile.

Vse to vam preskrbi točno in hitro FRANK UDOVIČ, slovenski Expressman.

Oglasite se takoj!

FRANK UDOVIČ, 1343 W. 18th St., blizu Blue Island ave. CHICAGO.

Halo, Johny!

Kje si pa bil včeraj? Saj veš kje, tam kjer je največ zabave. Ali še ne veš da je največ zabave v GOSTILNI.

John Košiček, 590 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

JOS. BERNARD-U

620 Blue Island Avenue, Telefon Canal 842 CHICAGO

Pri njemu dobiš najboljša kalifornijska in importirana vina.

Najboljše in najfinejše obleke

so po nizki ceni na prodaj pri H. SCHWARTZ,

16-18 N. Halsted St., Chicago. Velika zaloga klobukov, čepice, čevljev, perila in kovčkov.

Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

POZOR!

Podpisani naznanjam rojakom v Chicagi in okolici, da sem odprl novi saloon na 825 Blue Island Ave. Točim dobro pivo, vino in dobro visko.

Se priporoča John Mladič 825 Blue Island Av. Chicago.

I. STRAUB URAR

336 W. 18th St., Chicago, Ill. Ima večjo zalogo ur, verižice, prstane in drugih dragotin. Isvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo nizki ceni.

Obličite ga!

Društvene regalice, kape, prekoramnice, bandera itd.

za slovenska društva najboljše preskrbi Emil Bachman

580 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

POZOR!

Mogoče kdo misli, da v Chicagi ni dobiti tačega mesa kot v stari domovini. Ampak t. je znotaj!

Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši čiste kokoši in meso vse vrste. Cene najnižje, blago najbolje.

MIHAEL LACKOVIČ, 376 W. 18th St., Chicago.

Slovenecem in Hrvatom!

namaznjamo, da izdelujemo raznovrstne obleke, po najnovejšem kroju. Unijako delo; trpežno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa. daji v delokrog opravil — oblek.

Pridite in ogledjte si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

NAZNANILO

Kot je splošno znano je sedaj v Chicagi nov sistem hišnih številk, vsled tega želim naznaniti občinstvu, da je

izkušeni fotografist, kterega prostor je ustanovljen 1883 leta na Blue Island Ave., in voglu 14 Pl. še vedno na istem mestu pod novo številko 1438-1440 Blue Island ave.

Ob tej priliki se zahvaljujem sl. občinstvu za cenj. naročila in se priporočam tudi za v bodoče.

S poštovanjem WILKE,

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO. TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Slovinci Pozor!

Ako potrebujete obleke, klobake, srajce, kravate, ovratnike ali druge potrebne reči za moške -- za delavnik i praznik, tedaj se oglasite pri meni, kjer lahko govorite v svojem materinem jeziku.

Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po najnovejši modi in nizki ceni.

JURAJ MAMEK, 581 Center Avenue, blizu 18. ul., Chicago

ZEMANOVO "GRENKO VINO",

je najboljšo zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim želodeca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.

ZEMANOVA "TATRA",

želodečni grenček. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatarskega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo želodčev in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi pri izdelovalcu teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina. B. ZEMAN, 777 Alport Street, Chicago, Ill.

Zdravljenje v 5 dneh brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Strieturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupenje, živčne nezmožnosti, vodenico in boleznit tlečih se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali še velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucetov zdravnikov brezuspešno, da poseujem le jaz edino sredstvo, s kterim zdravim vseeno.

Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati — le za vspešno. Ozdravim pozitivno želodečne bolezni, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupenje in zguba vode. Pljučna, nadubo, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.

... Ženske bolezni v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupenje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline. — Močni tok iz druge bolezni. Prišče in svetuje zastoj.

DR. EMS, 41 SO. CLARK ST., CHICAGO. (Med. Randolph in Lake St.)

Uradauje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA

— izdelovatelj — sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

82-84 Park St. Tel. Canal 1405

DR. F. J. PATERA

Ordinuje: na sevrozop. voglu Ashland in Milwaukee Ave.

od 12. do 3. ure popold., od 7. do 8. ure zvečer pa ob torkih in petkih. Telefon Haymarket 50.

V RUDNIKIH.

Napisal Pavel Mihalek.

(Dalje.)

Tedaj so vsi pogledali proti hišnim vratom in vse se je drenjalo v ospredje. A tam ni bilo ničesar, kakaj poslanci se še niso vrnili. Naposled pa je zavladal nemir. Vse je hotelo zvedeti, kaj se je zgodilo in zakaj se poslanci toliko časa ne vrnejo. Iz bližnjih hiš so prihitele žene z otroci, preplašena dekleta, dečki in starčki z zvezdavih obrazom. Vse to se je pomešalo v veliko gručo. Le tupatam se je začel cvilec otroški glas, kadar je težek črevelj stopil na boso otroško nogo.

Končno je šum utihnil. Poslanci so se vračali. Začelo se je veselo klicanje in za hip je frčalo tisoč klobukov in čepic proti nebu. Poslanci so odzdravili.

Na desni strani vežnih vrat je bilo zazidano okno tako, da je ostala tam precejšnja otlina. Tja se je povzpel mlad mož, gológlav in z zavahanimi rokavi. Izpod črnih brk so se vsak hip prikazovali beli, močni zobje. Nekoliko časa je gledal tja v daljo proti rudnikom, potem pa z roko dal znamenje, da hoče govoriti.

Med množico so se začeli pomirljivi klici: "Poslušajmo! Poslušajmo! Marijan hoče govoriti!" In zopet so se vse oči obrnile na govornika in razburjeni duhovi so se za hip pomirili. Nastal je mir, tako da se je razložilo čulo vsako govornikovo besedo.

"Rudarji! Ravnanstvo je pravice naše zahteve odbilo ter zahteva, da se podamo koj zopet na delo."

Obrazi so postali resni. Videti je bilo, da je vest množico silno presenetila. Saj so prišli vsi, da, vsi... in vendar! Nekateri so ustnice pobledele in mrzel pot jim je stopil na čelo, drugim pa je vzkripela kri, šinila v glavo ter porajala rdečico na licih. Obenem pa se je začelo izmed množice kričati: "Fej! Fej!" — Drugi so skušali pomirjevati razjarjeno množico.

Ko je postal zopet mir, je Marijan nadaljeval s povzdignjenim glasom:

"Bratje! Vsi dobro veste, da tako, kakor doslej, ne more iti več naprej! Mi zahtevamo le človeških pravic in si jih bomo tudi pridobili. Mi ne gremo prej na delo, dokler rudniška družba ne ugodni naših zahtev... Zakaj če uživa ona pravico, da spravlja dobiček naših žuljev v svoje žepce, tedaj smo tudi mi opravičeni, zahtevati vsakdanjega kruha. Mi bomo morali štrajkati! In če bo treba vsled tega stradati in še bolj nego doslej, bomo tudi stradali. Torej s pogumom v boj!"

Govornik je hitro izginil z okna. Med množico pa je zopet zavrelo in zavladal je splošen šum in vrišč. Nekateri so dajali svojim čutom duška s tem, da so glasno kričali: "Bravo! Tako je! Mi štrajkamo!" Drugi pa so se zbirali v skupine in živo razgovarjali, kaj treba sedaj storiti.

Počasi so se razhajali; nekateri so hiteli domov, mlajši, neoženjeni rudarji pa so se podali proti vaški gostilni, kjer se je že vse trlo. Gostilniška soba je bila napolna in na prostornem dvorišču je bila gneča še večja. Tupatam je bilo slišati veselo klicanje "Uhá—á."

Tisti dan je vse Posavje stiskalo glave in ugibalo in se razgovarjalo o štrajku. Ta dan je počivalo delo v rudnikih prvokrat in orodje je mirno ležalo po kotih. Enakega niso pomnili niti najstarejši ljudje daleč naokoli.

Zvečer pa je bil na občinskem travniku rudarski shod. Svetili so si z bakljami in njih krvavordeči svet je rasvetljal rujavce z brado obrasle obraze. Zdelo se je, da so tuji, nadzemski duhovi prihiteli na zemljo, ki baš sedaj odločujejo o njeni bodočnosti. Sklenilo se je štrajkati.

II.

Večer. Mrzel jesenski veter je pihljal po zemlji. Na jasnem nebu je migljalo tisočero lučic, svetlih in blelih. Tam spodaj v ozki dolini, podobni velikanskemu jarku, je štrlelo v zrak temno poslopje z dimnikom; tupatam je trepetala ravná lučica ali zevala črna okenska odprtina. Nikogar ni bilo, ki bi jeknil, ki bi

se premaknil, ki bi izustil rezek ukaz, zavzvižgal...

V leseni lopi za hišo na vrhu sta sedela Marijan in Ana, sama, zatopljena drug v drugega. Ta dva bitja, zapuščena od vsega sveta, brez roditeljev in prijateljev, sta poznala ljubezen in nje-ne globoke tajnosti in nedotakljivosti kakor more to spoznati le blago, nesebično bitje.

Dve siroti. Iz neznanih tujih krajev je prišel pred leti Marijan kot rudar na Posavje in je s svojimi sotrpni prenašal križe in težave bednega rudarskega življenja. Po rodu Poljak, privadil se je kmalu novim razmeram in jeziku. Bil je blag značaj; kje mu je tekla zibelka in ga dojila mati — ni vedel nihče — niti Ana. Pa ga tudi ni nikdar popraševala. Samo enkrat mu je, omenila njegovo domovino, a spoznala je, da mu to ne dene dobro. Odgovoril ji je nrmraje, nerazložno ter jo ljubil in udušil nadaljno vprašanje. Tudi svojim tovarišem sodelavcem ni odgovarjal, če so ga o tem izpraševali. Iz tega, da je čital poljske liste so sklepali, da je Poljak. Prebivalstvo na Posavju mu je bilo naklonjeno. Svojim tovarišem je vedno pomagal, če je le mogel. V splošni izobrazbi je daleč presegal domačine. Vsled tega je postal nekaj "vodja" rudarjev, ki so se pri vsaki priliki, pri vsakem razporu z oblastvi ali med seboj sklicevali nanj. To je ljubilo vse Posavje in da so daleč naokoli govorili o tujcu.

Ana je bila zapuščena sirota. Mati ji je umrla na porodu in oče rudar se je ponesrečil v jami. Umrl je z razparanim telesom v strašnih mukah, ko je bila še dekle. Usmiljeni ljudje so jo potem vzgojili. Vzrasla je v lepo, visoko dekle. Imela je kakor oglje črne oči in ravno take obrvi, ki so se na čelu skoraj zraščali skupaj. Njeno polno, gibčno telo, njena samozavest in prikupno vedenje ji je pridobilo mnogo prijateljev. — Pred letom se je seznanila z Marijanom in pričela sta se ljubiti ter sta nameravala v kratkem, po Božiču, stopiti v zakonski stan, kajti njuna ljubezen ni ostala brez sledu.

Skoraj vsak večer sta sedevala v tej prijetni lopi z leseno mizo v sredi in nizkimi klopmi okoli nje. Njuna ljubezenska sreča je bila vredna zavisti.

"Bojim se, da se štrajk slabo konča," dé Ana ter se ozre v njegovo zamišljen obraz.

"Čemu bi se bala? Ali ne obstoji vse iz večnega prerivanja in pehanja? Končno pa je pravica na naši strani," reče mirno in privzdigne glavo trgajoč z desnice listje fižola, ki je raslo zunaj lope in sililo v njo.

"Pravica?" se začudi ona. "Saj si vedno pravil, da pravice ni in da jo ne bo."

"Seveda," odvrne. "Oni, ki vlada ne bo dal onemu, katerega tlači nikdar pravice, siromak si mora pravico vzeti." Marijan u-lari pi tem s tegnenó roko na mizo.

"Vzeti pravice ne moremo," reče ona, naslonivša se na leseno ograjno lope. — "Stari ljudje sploh pravijo, da kdor je za črn kruh rojen, ne bo nikoli belega jedel, da je tako vedno bilo in bo..."

Marijan mahne z roko in nikne z glavo, "Pravico si lahko vzame-mo. Če mi danes ne delamo in bo v mestih in tovarnah zmanjkalo premo-ga, bo vse obstalo, in življenje bo jenjalo."

Ana je gledala v tla, drsala z nogo po klopi in kazala pri tem belo nogavico na svoji nogi. Marijan je gledal vanjo in se lahno, samozavestno nasmehnil.

"A čemu se to ne zgodi? vpraša zopet ona, prepričana, da ga je spravila v zadrego.

"Krivice se ne more odpraviti iz sveta, kajti potem bi tudi pravice ne bilo. — Toda spremeni se 'ahko marsikaj, da se dá lačnim kruha, žejnim vode, nagim obleke; a pozabiti ne smeš, da niso samo oni lopovi, ki jih sovražimo, tem-več tudi oni, ki jih moramo ljubiti. Sedaj se je bati najbolj slabih ljudi med nami, hinaveev, koristolovcev in izdajalcev."

"Fej!" odvrne ona.

"Pustiva to, Anica," reče ljubez-nivo, prime jo za bradico, "vzdigne malce glavo in jo poljubi. Dalje prih.

VERSKA BITKA NA SENOŽETI

Spisal F. Meyer. Za Slovence predelal Jože Zaverčnik.

"Fantje," je zaklical veleposestnik, "hitro seno v kopice. Bli-ža se nevihta in obzorje na jugu je pokrito s črnimi oblaki. Le pogledjte, zgornji robovi oblakov so beli, doleni pa črni kot dim. Peljem se domu. Pazite, da vas ne vjame ploha."

"Že dobro gospod," je odgovoril višji hlapec. "Delo bo zvršeno kmalu, le peljite se domov."

Veleposestnik je obrnil konje in odvijal s koleseljem proti domu.

"Ta se pa boji nevihte," je menil težak Janez. "To sem že večkrat opazil. Kedar se pripravlja k nevihti, hiti domov, kot bi mu bil vróg za petami."

"Ali se čudiš," je posegel vmes Jože, neki drugi težak. "Rad bi vedel, kako bi se ti obnašal ob bližajoči nevihti, če bi tebi ubilo konja, ko bi peljal seno domov, kot se je to pripetilo njemu nekaj let nazaj."

"Ne, ne," je zdaj spregovoril stari Miha. "Minolo je od tega šest let in gospod župnik so rekli, da ga je kaznovala roka Gospodova, ker je oskrunil nedeljo."

"Nevem, zakaj nam ta skupuh ne privošči počitka ob nedeljah," se je zopet oglašil Janez. "Tekom tedna bi lahko nakosili toliko sena, kolikor ga potrebuje za svojo živino tekem zime."

"Ne bodi tako glasan," je nejevoljno dejal Jože. "Seno se kosí in suši, kedar sije sonce. Saj je o tem v sv. pismu o žitu in učencih lepa in krasna prilika. Tako je govoril Jezus."

"Pusti me s sv. pismom v miru," je ježno zagodrnjal Janez. "Saj čitati ne znam. Sploh nas pa pošteno plača za delavnico in nedeljo. Če pa zve, da govorimo slabo o njemu, nas bo vse odslovil."

"Kaj bi zgubili, če nas odslovi," je Jurij spregovoril, ki je do zdaj molčal. "Eno kronico najdem na dan, če po Ljubljani hodim in gledam v tla."

"Le tiho," je spregovoril poluglasno Jože. "Nikdar z glavo skozi zid. Res je, da včasih rjove kot lev, srce ima pa le dobro. Navsezadnje je pa le še boljši človek, kot ga slikajo ljudje. Njemu se imam zahvaliti, da ne živim v ubožnici. Ako bi ne bil za mene govoril na občinski seji, kdo ve, kje bi bil zdaj? Zdaj imam vsaj streho nad glavo, če tudi pušča, vendar je boljše kot nič."

"Pravico govoriš Jože," mu je pritrdil Miha, dasiravno ni razumel govoric. "Ozrite se," je pristavil takoj. "huda nevihta bo zadela nas. Treska in grmi, da se trese zemlja. Kedar prihaja nevihta od Krima, takrat se bojim, ker vem, da bo škoda. "Nad barjem so temni oblaki," je rekel Janez. "Bati nam se je treba najhujšega."

"Ali ne vidite, da letajo lastavice nizko, da se ribe zaganjajo iz Ljubljane in Ščice?" je povdaril Jože.

"Sem opazil," je bojazljivo rekel Miha. "To ne pomeni nič dobrega. Sploh pa imajo na ljubljanskem barju copernice svoje shajališče."

"Res je res," je posegla vmes dekla. "To mi je že pripovedovala moja stari mati."

Smrkavti pastir, ki je bil komaj star 16 let, se je pri tem zarežal, češ, da v okolici ljubljanski je ena copernica — soproga veleposestnika.

Dekla je skušala prepričati pastirja, da je povedal laž. Ker se ji pa to ni posrečilo, je pa njeni govor zaključil globok vzdih.

Mej tem časom so spravili seno v kopice. Delavci so se razgovarjali o bližajoči nevihti, ko se je v daljavi prikazala človeška oseba, ki je od Ljubljane sem stopala počasi in pogumno preko barja.

Nihče ni mogel uganiti, kdo je ta oseba. Miha je menil, da mora to biti bitje, ki se ne boji bogov in hudičev, ki nalašč ob nevihti hodi to pot.

Pastir je vzbudil splošno veselost, ker je trdil, da je g. župnik, ki se hoče prepričati, če farani praznujejo nedeljo.

Jurij je pa pripomnil: "Župnik je na svatbi v Rudniku. Svatba mu je gotovo ljubša, kot mokra koža. Sploh se ni treba bati, da bi jih župnik zasačil pri delu. Višji hlapec, ki je služil pri 17. pešpolku, je pa rešil naglo to nganjko. Rekel je: "To je čevljar Blaž, ki tako stopa kot moj nek-

danci stotnik Trdostop; ta vedno tako stopa kot vojak pri paradi.

"Resnica, resnica," je zaklical Jurij. "Že 14 dni je neumen Zandnjič, ko sem mu prinesel čevlje, je rekel: "Jurij, najbrž jih ne bom zgotovil ta teden. Skozi cel teden sedim in vlečem dreto kot kaznenjane. Radi tega se mi dozdeva, da se mi včasih bliža armada škornjev in čevljev in se roga meni in župniku. Radi tega vržem kladivo v kot in odidem v gostilno, da se malo okrepčam, da pridem zopet na pravo pot."

"Le pazite, zdaj prihaja k nam, da nam bo govoril svojo pridigo. To bo špas."

"Ljudje božji," je pričel Miha. "Ali ne veste, da je ta človek v službi satana, da skuša vedno zapeljati poštene kristjane. Zdaj pa prihaja ob nevihti!"

"Prav tako, kot Mojzes na goro Sinaj," je zaklical mlečozobi pastir. Vsi so se zasmejali, le Miha je resno pričel: "Jože, ti si za župnikom in učiteljem najbolj učena glava v fari. Ti poznaš sv. pismo in lahko ti bo ugnati tega brezbožnega bogotajca v kozji rog. Jože, kateremu je delo že vpognilo tilnik, se je ponosno potrkal na prsi in menil, če ga nihče ne užene, mu bo že tako posvetil, da ga ne bo nikdar več skominjalo razgovarjati se s poštenim kristjanom."

Čevljar se je med tem približal in preskočil jarek, ki ga je ločil od koseev. "Dober dan Blaž," je odmevalo iz vseh grl.

"Kam, kam Blaž, ob ti nevihti?" je vprašal Jože. Ali hočeš zlesti z nami v seno, da se ubraniš plohe?"

"Jaz ne lazin," je odgovoril čevljar. "Kaj se mar bojim nevihte. Meni je vseeno, če prične svet goriti na štirih delih sveta."

"Blaž, Blaž," ga je gosvaril Jože. Iz boga ne uganjaj burk!"

"Tudi z menoj ne bo bril nihče norecv," je počasi in dostojanstveno odgovoril čevljar.

"Ti vendar nisi bog," ga je opozoril Jože.

"Ne," je priznal čevljar. "Vendar sem nad tvojim bogom, ki ni nič drugega kot žajfji mehur, kterega vsaki pihlejši razpihne. Jaz sem človek, človek naravno razvit, bitje iz mesa, krvi i kostij, ki ima pet zdravih čutov. S tvojim neumnim besedičenjem zasmehuješ le mojo zdravo človeško pamet."

"Blaž, Blaž," je znova pričel Jože. "Ti kolneš boga in njegove svete postave. Ali se ne bojiš, da te bog kaznuje na mestu?"

"Jože," je pričel Miha, ki je do zdaj molče poslušal pogovor, dobro si ga vsekal."

Jože je nadaljeval. "Ali ne slišiš groma, ali ne vidiš bliskov, ki švigajo nad tvojo glavo, ki pričajo o vsega-možnosti božji. Mi smo na senožeti in naše življenje je v njegovih rokah."

Zona je preletela vse, koje nehal Jože. Nikdo ni pričakoval tako pametnega odgovora od tri-prostega človeka. Na Mihata je pa odgovor vplival tako, da bi se kmalu veselja valjal po tleh. Pastir je pa rekel deklí, da se je Jože to naučil iz sv. pisma. Čevljar je ostal miren in odgovoril je smehljaje: "Jože! Želim, da bi svet pričel goriti na vseh petih delih sveta. Bi se vsaj pekli gospodje in služabniki skupaj v eni ponvi. Vsa razredna nasprotstva bi minola nakrat." To bi se evrlo. Še vrág bi se smejal. Papeži in kardanali, ki so že iz srednjega veka sem navajeni gledati, kako se pečejo živi ljudje bi veselja plesali "santareló". Tudi kralji in cesarji bi plesali kolo, ko bi jih začelo peči na podplatih. Pomisli Jože! Ves svet naj bi bil v plamenju in morja naj bi se spreminjala v soparico, kot mlake ob vročem solncu v mesecu juliju. Iz vseh biblijskih gora Ararat, Sinaj, Hebron naj bi se valil gost dim kot danes iz tovrniških dimnikov. Himalaja, Alpe in drugo gorovje naj bi se topilo kot ruda v topilnici. Vse to naj bi se sukalo in obračalo okoli drugih planetov, Marsa, Saturna, Jupitra kot ognjena krogla iz topa. To bi bil špas!

Mraz je preletal vse, ko je nehal čevljar. Vsi so se obrnili proč. Miha je držal desnico nad glavó, kot bi se hotel ubraniti udarca, mejtem je pa mrmral: "Oče odpusti mu." Jože se je pa vsled te strašne bogokletve lovil z obema rokama po zraku, kot bi se hotel za nekaj prijeti, da bi se obrždal v ravnotežju.

Dalja prih.

Slovensko-angléška slovnica, slov. ang. tolmač in angl. slovar za samo \$1. — pri V. J. Kubelka, 538 W. 145 St., New York, N. Y.

Prehlajenja se lahko iznebite in bolečine v vratu ter v prsih minejo takoj, če se napravi par močnih drgnjenj s "Pain Expeller", kakor je popisano v knjižici, v kateri zavijta steklenica. Sredstvo se lahko kupi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica, treba pa je paziti na to, da je varstvena znamka s sidrom na kartonu in na steklenici.

Podpisana se priporočava Slovcem za mnogobrojen obisk, ker imava na razpolago do brogostilno in dvorane.

Šajnek & Hans
587 S. Center Av Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušén zdravnik.

Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.
585 So. Ashland Ave.
Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

Valentin Potisek
GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill.
Tođi vse, gostilni podrejene pišaje inse priporočá rojakom za oblién obliék.

KUPUJTE PRI
Albert Lurie Co.,
567-69-71-73 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z mešaním blagóm.
Zmerne cene vsak dan.

G. Vokoun
559 W. 18 St. Chicago.
Popravlja dež-nike in pipe po primernih cenah.

POZOR!
Kadar se brijete stopite vedno v brivnico I. razreda, to je pri

Louis Polka,
461 W. 18th St., Thalia Hall Bldg., CHICAGO, ILL.

Naročite se na
Slovensko-angléško slovnico,
Slovensko-angléški tolmač in
Angléško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni stane le \$1.00 in jo dobiš pri

V. J. KUBELKA AND CO.
538 W. 145. St. New York, N. Y.

Primerno delo dobiš le, ako si zmožen angleščine.

SE LI BRIJETE SAMI?

Mi vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane najboljšega materijala, ki se prodaja za \$4.00. sam zagotovi in prinese 100 novih odjem-k tisočim družim, kterim smo prodajali od 1876—to je 33 let pod tvrdko Jos. Kralj. Vsi so iznašli, da so naše britve iz najboljšega materijala in da jih najbolj zadovolje. Vsaka britve je garantirana in mi damo v sločajo, da komu britve po volji, damo popolno zadó dotičniku. Nihče ne more oceniti britve po je ni rabil. Ker vemo, da so naše britve dobre lahko tudi garantiramo. Cena tem britvam \$2.00. Brusimo tudi stare britve, za kar račun-25c. za Chicago. Za izven mesta plačati 5c več za poštnino.

JOS. KRALJ,
417, 419, 421, 423 W. 18th Street CHICAGO, ILL.

Dr. Wm. A. Lurie,
IZKUŠÉN ZDRAVNIK.

Ordinuj: Audá's Drug Store, 631 S. Centre ave., od 11—12 po dnevi.
Drugí urad: 100 State St., Room 210, od 4—5 ure popoldne, izven mesta nedelje.

Stanovanje: 2757 W. 22nd Street. Telephone, Canal 859.

Delavci na prostem

izpostavljeni mrazu in vladnosti se ubranijo dolgotrajno-mu bolehanju za reumatizmom in neuralgijo, ako rabijo

Dr. RICHTERJEV

Sidro Pain Expeller,

ko čutijo prve pojave. To zdravilo odgovarja zahtevam nemških zakonov in ima nepoprekljiv rekord tekóm 34 let.

V vseh lekarnah, od 50 centov, ali pa izdelovalcu.

F. AD. RICHTER & CO.,
215 Pearl St., New York

Joseph Kratky
575 W. 17th St., Chicago, Ill.

Izdelovalec najfinejših cigarets vsake vrste.
Na debelo in drobno.

Sveži kruh in fino pecivo dobite vsak dan v hrvatsko-slovenski pekarni

Curiš i Radakovi
623 So. Throop Street
Vozí tudi na dom CHICAGO

POZOR! SLOVENCII! POZOR!
SALOON
s moderním kegljiščem

Svele pivo v sodčkih in butelj- in drugo ravnostvinske pišaje ter vsak smokke. Potniki dobre čedne pišaje za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.
Vsem Slovcem in drugim Slovancem se toplo priporočá

MARTIN POTOKAR,
564 SO. CENTER AVE., CHICAGO

M. Lacković
178 West 18th St., Chicago

MODERNO OPREMLJENA SLOVENSKA TRGOVINA Z JESTVINAM (GROCERLAJ.)

Najboljši riš, kava, čaj, moka, sploh vsakovrstno domače in próslo bago vedno sveže po najnižji ceni na prodaj.

Na zahtevo razvažam blago tudi dom, za kar nič ne računim.

Leopold Sallier
ODVETNIK

v kazenskih in civilnih zadevah
Auto Phone 6045.
Office Phone Main 3065
Residence Phone Irving

URAD: 27 METROPOLITAN BLVD.
Severozap. ogál Randolph in La Salle ulice
Stanovanje: 1217 Sheridan Road.

HALO! HALO!
Kam pa? — Na sveže pivo in dobroga vina k

Frank Mladicu
611 S. Center Ave., Chicago

tam se bomo imeli po domače. To je pogovor s ceste, ki prihaja v jem saloonu.
Frank Mladicu
611 S. Center Ave., Chicago

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Izdravníška praksa v brezplačno štati je le zdavila, 647 in 649 Blue Ave., Chicago. Za dne ure. Od 11 popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živéči bolniki naj pišelo slovenski